

een in memoriam voor Jaap Kruithof, overleden lid van het beschermcomité van Lappersfort & Chartreuse.

Beste vrienden, Het overlijden van Jaap Kruithof, een van onze grootste en meest geëngageerde denkers en strijders voor een rechtvaardige samenleving, is een groot verlies voor de linkerkzijde in Vlaanderen. Het is aan ons om Jaap Kruithof te blijven eren en herdenken in onze dagelijkse strijd voor een andere wereld. Want we zullen hem missen. Niet alleen de denker en de strijder, maar ook de mens Kruithof, de vriend van de machtelozen.

“We moeten de durf hebben om de dingen onder ogen te zien” (Jaap Kruithof, 1929-2009)



(Jaap Kruithof tijdens Nieuwjaarsreceptie van Democratie 2000 in de Rode Pomp in Gent 2006)

Jaap Kruithof was eerst en vooral een kritisch intellectueel – die weigerde te verzaken aan zijn belangrijkste opdracht: het opbouwen van een ideologische tegenmacht.

Tegen het boerenbedrog. Tegen de allesoverheersende leugens. Tegen de valse sprookjesvertellers.

Zoals hij het in een interview in 1995 zelf verwoordde: *“De ringen onder mijn ogen zijn groot, maar mijn hart en geest zijn jong. We moeten de durf hebben om de dingen onder ogen te zien. Ik kan hier niet vertellen dat alles goed loopt. Wees nooit ongeduldig. Het zal nog dertig, veertig jaar duren eer er een nieuwe orde ontstaat. De mensen hebben het recht dat te weten. Zelfs de gemiddelde slimmerik weet dat het nieuwe economische evenwicht zeker twintig jaar op zich zal laten wachten. Wie het tegenovergestelde beweert doet aan volksverlakkerij.”* .

Achttien debatten hebben Jaap en ik gevoerd tijdens de Gentse Feesten over de staatsgreep van het neoliberalisme. Het zette bij de politici en spijtig genoeg ook bij een aantal intellectuelen geen zoden aan de dijk. Het alarm weigerde af te gaan.

Ze bleven lachen. Het zou uiteindelijk allemaal wel op zijn pootjes terecht komen.

Nog eventjes de schouders eronder, met z’n allen duwen en we belanden in het land van hoop en glorie.

Jaap Kruithof wilde ons vooral geen blaaskes wijsmaken.

Jaap pleitte niet voor minder, maar voor meer engagement.

Niet voor minder, maar voor meer actie..

Toch sluipt er sinds de klimaatcrisis, de bankencrisis en de financiële crisis langzaam maar zeker paniek in de rangen van het academische, politieke, mediatieke en financiële establishment. Bij de intelligentste jongetjes van de klas is het euforische gebral intussen verstomd.

De productie van menselijk afval wordt zo groot dat radicale sociale conflicten niet kunnen uitblijven. De voortschrijdende polarisatie trekt een blik sociale problemen open: klimaatopwarming, terrorisme, oorlog, migratiestromen,

toenemende onveiligheid, maffiosering van de economie, corrumpering van de politiek, etnische conflicten, toenemende verrechtsing.

Men kan deze problemen niet ongestraft blijven negeren.

Juist daarom is verzet – dat ingaat tegen “la pensée unique” – zo bedreigend.

Jaap Kruithof was zulk een bedreiging.

Een bedreiging voor het verstikkende en allesoverheersende centrum-denken.

Scherp tekende hij de contouren van een nieuwe dictatuur, de dictatuur van de megasystemen. Volgens hem de ergste dictatuur die de mensheid ooit heeft gekend.

Kruithof had het over totalitaire heersers die zullen uitmaken wat waar, wat mooi, wat goed is.

Dat is wat uiteindelijk het mondiale neoliberalisme volgens Kruithof realiseerde: de gewetenloze dictatuur van de markt.

Tijdens de laatste maanden van zijn leven was de neoliberale orde in een systemische crisis beland.

Kruithof provoceerde. Niet omdat provoceren leuk is. Niet om te choqueren.

Hij provoceerde om de wurgende omhelzing van het neoliberalisme te ontwrichten, om de verstarde geesten terug wakker te schudden.

Opdat er meer mensen de slaap niet zouden kunnen vatten.

En uiteindelijk om de democratische ruimte te heroveren.

Dat is zijn strijd voor een humanistische ruimte.

Hij was natuurlijk ook een vriend, onstuimig en veeleisend in de vriendschap.

Een vriend die je dagelijks verplichtte na te denken, te analyseren, je kennis te verbreden.

Een vriendschap die pijn deed. De pijn van de kennisverwerving die nooit eindigt.

Natuurlijk prevelt hij nog steeds “venceremos” bij het slapengaan.

Maar je hoort het moeilijker dan enkele jaren geleden tussen het gekuch en gehoest door. Ook een overdaad aan sigaretten eist een tol.

En natuurlijk is hij nog steeds een calvinist.

Zeg dat een “hedonist” (een scheldwoord waarmee hij mij af en toe ter orde riep) het gezegd heeft.

Arbeid en lust waren steeds aan elkaar gekoppeld. Ledigheid is niet alleen des duivels oorkussen, maar bovenal neoliberal.

Want hij moest en zou de anti-neoliberaale boodschap brengen.

Altijd en overal. IN ZIJN KNALGELE SUZUKI tufte hij nog steeds alle dorpen van Vlaanderen rond.

Zijn tegenstanders haptten naar adem en noemden hem dwarsdenker. Of doemdenker. Wereldvreemde utopist.

Vulgaire marxist. Of ze gaven hem gewoon zonder veel discussie gelijk om zo vlug mogelijk te kunnen overgaan tot de neoliberale orde van de dag. Ook dat is een populaire strategie.

Zijn tegenstanders kunnen zelfs nu niet meer gerust ademen, want dagelijks bewijst het neoliberalisme dat het de problemen van de mensen niet kan oplossen.

Hij had niet alleen gelijk, uiteindelijk zal hij gelijk krijgen.

Zoals hij het eens bescheiden, zoals het een calvinist past, verwoordde: “Gelijk hebben is één zaak, gelijk krijgen is een andere!”

“ALS DE UTOPISCHE OASEN UITDROGEN, ONTSTAAT EEN WOESTENIJ VAN BANALITEIT EN RADELOOSHEID” schreef Jürgen Habermas.

Jaap Kruithof was voor mij en vele anderen die dagelijks strijden voor een andere wereld een wapen tegen de banaliteit en de radeloosheid. Dank U Jaap.

Eric Goeman, Woordvoerder Attac Vlaanderen, voorzitter Democratie 2000, Omdat een andere wereld mogelijk is

Beste vrienden,

*Je bent uitgenodigd om afscheid te nemen van Jaap Kruithof op **zaterdag 7 MAART** om 11u30 in Crematorium Westlede, Lochristi.*

Vriendschappelijke groeten, Eric Goeman

"Ik kom uit een calvinistisch nest, er zal dus wel iets blijven hangen zijn. Maar mijn visie op arbeid en lust is toch vooral marxistisch. Ik ben *geen* dwarsdenker, doemdenker, irreële utopist, Einzelgänger of calvinist. Wie me wil uitschelden, moet wel het juiste scheldwoord gebruiken en me dan maar een ouwerwetse, vulgaire marxist noemen." (Humo, 2000)

'De essentie van mijn verhaal is dat er op wereldvlak een ontzaglijk gevecht aan de gang is om een volledige greep te krijgen op het denken, waarden en handelen van alle mensen. Het streven is de neoliberalisering van de planeet.(Het neoliberalisme, 1999)

Hieronder herinneringen aan Jaap:

<http://www.klara.be/cm/klara/2.1724/1.60396-de-7-hoofdzonden-van-jaap-kruithof>

<http://www.youtube.com/watch?v=ECBBVvwmo3U>

<http://www.youtube.com/watch?v=sr--lRQKr3I>

<http://www.youtube.com/watch?v=UR9YHz44yyY>

<http://www.youtube.com/watch?v=WQgKS8oEV7M>

[Jaap Kruithof overleden](#)



Filosoof en auteur Jaap Kruithof overleed woensdagochtend. Hij werd 79 jaar oud. Kruithof groeide uit tot een belangrijke linkse stem in België. Hij schreef boeken over het neoliberalisme en arbeid, en trok ten strijde tegen sociaal onrecht in al zijn vormen.

- [Fotoreportage uitreiking Prijs Vrijzinnig Humanisme 2007](#)
- [Audio-interview \(BRussels Tribunal - 20 februari 2005\)](#)
- [Interview: "De wereld moet veranderen"](#)
- [Interview: "Het neoliberalisme is een onheilspellend agressief systeem"](#)

Jaap Kruithof

Toen ik in 1969 aan de Germaanse begon was Jaap Kruithof in de Blandijn een jonge professor met het statuut van een vedette: studenten dweepten met hem. Uit nieuwsgierigheid ben ik samen met andere jaargenoten een van zijn colleges gaan bijwonen en het moet gezegd: geen enkele van onze professoren gaf op die manier les. De studenten mochten schriftelijke vragen indienen, Kruithof nam het stapeltje papiertjes dat op zijn kathedraal lag, door en als er een tussen zat dat hem de moeite waard leek begon hij erover te filosoferen en te debatteren. Zoveel inspraak waren wij germanisten niet gewend.

Een jaar voordien bij de bezetting van het rectoraat had Kruithof als eerste docent onvoorwaardelijk de kant van de studenten gekozen, dit verklaarde mede zijn populariteit.

Als cursus gebruikte hij toen zijn boek 'De mens als zingever': een antropocentrisch humanisme waarbij de mens de maat is voor alle dingen.

Later evolueerde hij naar een ecocentrisch humanisme: niet de mens maar het geheel van het leven moet voorrang krijgen.

Naar mijn mening is dit maar ten dele juist: ook als het geheel het belangrijkste is, moeten we er toch van uit gaan dat de mens de beheerder is van dit geheel; alleen de mens heeft het vermogen om als een goede huisvader over de aarde en het leven op aarde te waken. De mens staat niet los van het ecologische systeem, hij draagt er de verantwoordelijkheid voor.

In vele opzichten leidt dit statuut tot onoplosbare dilemma's: heeft de mens het recht om dieren te doden om zich te voeden en te kleden? Een bevredigend moraalfilosofisch argument is daar niet echt voor te bedenken: men kan spreken van een gewoonterecht, men kan erop wijzen dat de mens dierlijke eiwitten nodig heeft om gezond te leven, maar volledig bevredigen doen deze argumenten niet.

Kruithof heeft alleszins voor opschudding gezorgd in het overwegend katholieke en kleinburgerlijke Vlaanderen, vooral toen hij betoogde dat de jongeren recht hebben op een openhartige seksuele voorlichting en op contraceptiva. Toen ik solliciteerde als leraar Nederlands in een Brugse katholieke school moest ik van mijn nieuwe baas, een CVP-senator, een aanbevelingsbriefje gaan ophalen bij het Dendermondse schoolhoofd bij wie ik twee jaren had lesgegeven als onderwijzer. De brave huisvader vroeg of ik les had gevolgd bij 'die professor in de immoraliteit'. Dit zegt alles over het verzet en de afweer die het betoog van Kruithof uitlokte bij bekrompen katholieken.

Kruithof was een bijzonder vruchtbare auteur met standaardwerken over het humanisme en het neoliberalisme die soms wat drammerig overkomen maar in elk geval aansporen tot reflectie. Zijn boeken herlezen lijkt me dan ook de beste manier om zijn nagedachtenis te eren.

Hoe dan ook telt Vlaanderen een geïnspireerde en inspirerende contestant minder: ik zie niet direct een nieuwe filosoof opstaan die met evenveel passie, scherpzinnigheid en werkkraft zijn engagement kan verder zetten.

26 feb. 09 Staf De Wilde, Lappersfort Poets Society, www.ggf.be